

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาแบบเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ของวัยรุ่นเรื่องฉลากโภชนาการ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเคยได้รับข้อมูลข่าวสาร เรื่องฉลากโภชนาการจากสื่อและบุคคลต่างๆ โดยผู้ศึกษาได้ศึกษาพร้อมทั้งนำแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประกอบการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาในครั้งนี้ โดยดำเนินการตามขั้นตอน คือ ลักษณะประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา การหาคุณภาพของเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ กลุ่มนักเรียนวัยรุ่นทั้งเพศชายและเพศหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ระหว่างชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนห้องสอนศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 502 คน และระดับปวช. ชั้นปีที่ 1-3 วิทยาลัยนวมินทราชินีแม่ฮ่องสอน สังกัดกรมอาชีวศึกษา จำนวน 540 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน รวมทั้งหมดจำนวน 1,042 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4-6 ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา และระดับ ปวช.ชั้นปีที่ 1-3 สังกัดกรมอาชีวศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน รวมจำนวนทั้งหมด 1,042 คน กำหนดโดยใช้ตารางเลขสุ่มที่ระดับความเชื่อมั่น 99% เพื่อหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ต้องสุ่มตัวอย่างจากนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 288 คน คิดเป็นระดับชั้นละ 96 คน แต่ละชั้นเป็นนักเรียนชาย 48 คน และนักเรียนหญิง 48 คน และต้องสุ่มตัวอย่างจากนักเรียนระดับชั้น ปวช.ชั้นปีที่ 1-3 จำนวน 300 คน คิดเป็นระดับชั้นละ 100 คน แต่ละชั้นเป็นนักเรียนชาย 50 คน และเป็นนักเรียนหญิง 50 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามที่ ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีลักษณะคำถามแบบปลายปิด และคำถามปลายเปิด ซึ่งเนื้อหาในแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานของเด็กนักเรียนวัยรุ่น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง ระดับการศึกษาของบิดามารดา จำนวนเงินที่ได้รับมาโรงเรียน รายได้ของครอบครัว คำถามส่วนนี้มีทั้งหมด 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องฉลากโภชนาการ ได้แก่ แหล่งที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับฉลากโภชนาการ จำนวนครั้งที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับฉลากโภชนาการ คำถามส่วนนี้มีทั้งหมด 8 ข้อ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ในการแปลข้อมูลบนฉลากโภชนาการในการเลือกบริโภค ได้แก่ การนำข้อมูลที่ได้จากตัวอย่างฉลากโภชนาการมาใช้เป็นข้อมูลในการตอบคำถามโดยคำตอบที่ถูกมีเพียงคำตอบเดียว ถ้าตอบถูกได้คะแนน 1 คะแนน และถ้าตอบผิดได้ 0 คะแนน คำถามส่วนนี้มีทั้งหมด 8 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การหาความตรงของเนื้อหา (Content validity) ของแบบสอบถาม ซึ่งผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นเองจากการศึกษาค้นคว้าตำราและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาจำนวน 3 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 2 ท่าน เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมข้อความให้มีความเหมาะสมด้านภาษาและมีความชัดเจนของเนื้อหาตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษา

2. การหาความเชื่อมั่นในแบบสอบถาม ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ศึกษา โดยนำแบบสอบถามทั้งฉบับ และหาค่าความเชื่อมั่นเฉพาะในส่วนของการรับรู้ ในการแปลข้อมูลบนฉลากโภชนาการกับการเลือกบริโภคไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 ของโรงเรียนแม่สะเรียงบริพัตรศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนสังกัดกรมสามัญ ตั้งอยู่ในเขตอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 40 คน เป็นชาย 20 คน หญิง 20 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น โดยวิธีของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson หรือ KR- 20) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.72

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขั้นตอน วิธีการในการเก็บข้อมูล และนัดหมายเวลาที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ให้กลุ่มตัวอย่างทราบ พร้อมทั้งอธิบายคำชี้แจงในการตอบแบบสอบถามแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เวลาในการตอบ 30 นาที

3. ผู้ศึกษารวบรวมแบบสอบถาม สำนวณความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำมาลงรหัสข้อมูล เพื่อนำไปวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Science for Windows) ซึ่งมีรายละเอียดการวิเคราะห์ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง นำมาแจกแจงความถี่ คำนวณค่าร้อยละ
2. ข้อมูลการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับฉลากโภชนาการของกลุ่มตัวอย่าง นำมาแจกแจงความถี่ คำนวณค่าร้อยละ
3. ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ในการแปลข้อมูลบนฉลากโภชนาการกับการเลือกบริโภค มีเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้ ถ้าผู้ตอบ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน จากนั้นจึงนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติดังนี้
 - (1) จำนวนตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามแต่ละข้อได้ถูกหรือผิด นำมาแจกแจงความถี่ และคำนวณหาค่าร้อยละ
 - (2) คะแนนการรับรู้ในการแปลข้อมูลบนฉลากโภชนาการของแต่ละคน นำมาหาค่าเฉลี่ยและประเมินระดับการรับรู้ โดยใช้หลักเกณฑ์วิธีการวัดและประเมินผลการศึกษาในโรงเรียน (เสรี ลาชโรจน์, 2537, หน้า 102-148) โดยนำมาปรับแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ค่าคะแนน	ร้อยละ	ระดับการรับรู้
7-8	80-100	รับรู้สูงระดับมาก
5-6	60-79	รับรู้สูงระดับปานกลาง
0-4	0-59	รับรู้สูงระดับน้อย

(3) การทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ในการแปลข้อมูลบนฉลากโภชนาการ กับปัจจัยพื้นฐานได้แก่เพศ อายุ ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง ระดับการศึกษาของบิดามารดา โดยใช้ไค-สแควร์ (Chi-square)